

Radoslav Lazić, eseista, teatrolog (iz intervju)
Vajanje s prirodom

Šta za Vas predstavlja vajanje u kamenu, materijalu koji najčešće oblikujete?

Za kamen sam se počeo zanimati od samog početka. Kamen me interesuje ne samo kao predmet za oblikovanje, već materijal koji me okružuje u Crnoj Gori na svakom mjestu. Praktično više od polovine Crne Gore predstavlja jedan kamen. Moja prva razmišljanja o kamenu potiču još od djetinjstva.

U prilikama koje su se događale, a koje su bile vrlo dramatične, mnogo se putovalo i kud god sam prolazio, naročito sada već nepostojećim kanjonom Pive, ili kamenjarima Lovćena i Orijena, u mašti sam pravio razne slike od vrlo različitih oblika kamenjara kroz koje sam prolazio.

U nekim trenucima pričinjavalo mi se da vidim neka stvarno „živa bića“, neke nevjerovatne spodobе, naročito u vremenima kada su ratne prilike bile kod nas.

Duga je moja istorija dok nisam počeo da vajah u kamenu. Osnovni i glavni postupak u sadašnjoj fazi oblikovanja jeste proučavanje svake pojedinačne skupine kamenova. Kada me kamenu privuče, onda izabrani kamen odmah nosim sa sobom. Ako je to nemoguće, onda organizujem njegovo prenošenje u moj atelje. Ako je svjež utisak, istog momenta pristupam obradi. Kamen djeluje na mene i ja započinjem da djelujem na njega.

Prvi postupak se ostvaruje čekićem i dljetom. Zatim, u zavisnosti od vrste kamena počinjem da primjenjujem razne brusne alatke. Onda nastaje malo preciznije oblikovanje, da bi na kraju uspio da uočim ljepotu kamena, koja je sama po sebi lijepa. Ovdje želim da navedem misao Eliota, koji kaže, „da je kamen sam po sebi ljepota“. Kada je oblik završen, pristupam poliranju, iako je taj proces mukotrpan i dosadan. Svjestan sam da te stimuliše, što više poliraš, to ljepota izlazi na svjetlost i forma biva sve ljepša.

U kakvom su odnosu skulptura i boja? Kako izražavate boju u svojim skulpturama?

Prvi put sam se suočio s fenomenom boje u skulpturi na morskoj obali posmatrajući morsko kamenje.

Zapanjeno sam posmatrao nevjerovatan spektar divnih i neviđenih boja na morskom kamenju, kao da posmatram dugine boje. Najednom, primjećujem da je to sve nestalo kao da posmatram fatamorganu. Shvatio sam da u trenutku plime talasi vode otkrivaju skrivene boje. Od mog prvog suočenja s bojom u kamenu zaželio sam da odgonetnem na koji način u datom obliku skulpture, da sačuvam i skrivenu boju kamena.

Najljepše moje skulpture od kamena nastajale su od pronađenog kamenog materijala u kanjonu Tare. Tamo sam u radu na oblikovanju tog kamena otkrivao i tajne boje u njemu.

Iz toga iskustva je možda moj najljepši estetski doživljaj prirode.

Šta je smisao skulptorskog stvaranja?

Skulptorsko stvaranje je u suštini pretvaranje mrtvog materijala u „živi“ svijet oblika. Čini mi se da u prirodi ništa ne umire, već se ponovo javlja kao novi oblik u novoj transformaciji. Sada pokušavam da od nekada smrvljenog kamenja, koji se vremenom pretvorio u čvrsti konglomerat, i u čiji je sastav ušlo malo zemlje i ostatka biljnog svijeta, da nakon zatvorenog oblika, ponovo vratim život stvarajući sloj mahovine i obliku dam drugu kožu.

Razgovaramo na Međunarodnom festivalu pozorišta za decu u Subotici, čiji ste i vi jedan od osnivača. Vi ste i tvorac skulpture „Malog princa“, koji se dodjeljuje svake godine

značajnim umjetnicima i naučnicima za doprinos umjetnosti i nauci teatra za djecu. Više od decenije posvećeno pratite svjetsku umjetnost lutkarstva koja se svake godine prikazuje na subotičkom Festivalu.

U kakvom su odnosu lutka i skulptura u svijetu umjetničke animacije?

Lutka kao pokretna skulptura, u rukama čovjeka koji od forme lutke, koja je u suštini skulptura, daje niz različitih značenja putem umjetnosti animacije. Ukoliko je iskreno doživljena kod animatora utoliko je to najubjedljiviji dokaz da je lutka u pokretu umjetnička skulptura. To sam bezbroj puta doživio na međunarodnom Festivalu u Subotici, posebno na predstavama kao što su Krcko Oraščić- Petra Ilića Čajkovskog u izvođenju Džima Gembla iz Amerike, koji se poistovjetio s lutkama koje animira. (2007)